

нелегка, це велика робота розуму й серця. Але зовнішня повага – то не основне. Потрібні ще благородна сміливість у поєднанні зі знаннями, мудрою обережністю та спостережливістю. Боязкий, слабкодушкий фахівець небезпечний, бо завжди знайде тисячі можливостей, аби нічого не зробити для дитини. Додамо, що такий спеціаліст намагається не діяти тоді, коли вбачає хоча б деякий ризик для свого реноме та спокою.

Отже, можна стверджувати, що компетентність фахівців освітньо-соціальної сфери, їх ділові якості безпосередньо залежать від морально-гуманістичних чеснот. Не власне моральні якості, а їхнє поєднання з професійними знаннями, навичками і досвідом створюють ту своєрідну домінанту, яка реалізується під час виконання професійного обов'язку. Причому, коли йдеться про професійну мораль фахівців освітньо-соціальної сфери, потрібно не тільки формулювати кодекс відповідних положень стосовно трудової діяльності, а й сприяти виробленню у фахівців здатність до морального орієнтування у складних життєвих ситуаціях, що вимагають високих морально-ділових і соціальних якостей.

Література

1. Васянович Г. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.] / Г. Васянович; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр. – Львів : Норма, 2005. – 344 с.
2. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : [навч. посіб.] / Н. М. Вознюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 196 с.
3. Зозуляк Р. Професія «соціальний педагог» : морально-етичний аспект / Р. Зозуляк // Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : [зб. наук. праць]. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – С. 298–302.
4. Професійна етика соціального педагога : [навч.-метод. посіб.] / Марченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П. – Луганськ, 2009. – 563 с.

УДК 371.048.4

Кавецький В. Є.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ЗОШ

Відповідно до концепції Нової української школи одним з головних завдань освітніх реформ є створення умов для якісної підготовки учнів до творчої професійної самореалізації. Однак аналіз стану профорієнтаційної роботи в ЗОШ свідчить, що у більшості випадків діяльність шкільних профорієнтаторів не має цілісного характеру: проводяться окремі профдіагностичні методики, елементи профінформаційної роботи, поодинокі профконсультації. Тож важливо створити ефективну модель підготовки молоді до свідомого професійного самовизначення, яку будуть реалізовувати відповідно підготовлені педагогічні працівники. Проблемами допомоги особистості при професійному самовизначенні займався чимало дослідників. Питанням професійної орієнтації і профконсультавання присвятили праці Гільбух, О. Голомшток, Є. Клімов, Г. Костюк, В. Моляко, Є. Павлютенков, В. Симоненко, С. Чистякова, Б. Федоришин, М. Янцур. Чимало сучасних вітчизняних вчених проводять наукові розвідки в царині професійної орієнтації. Так, В. Вострікова визначила педагогічні засади професійної орієнтації старшокласників у навчально – виховному процесі [1], О. Джура окреслив роль освіти в системі факторів професійного самовизначення особистості [2], О. Негривола проаналізувала особливості підготовки майбутніх учителів до профорієнтаційної роботи зі старшокласниками [4]. Водночас залишається недостатньо висвітленою проблема

удосконалення підготовки педагогічних працівників загальноосвітніх шкіл до системної профорієнтаційної діяльності з учнями усіх вікових категорій. Тож **метою** дослідження є аналіз особливостей забезпечення готовності педагогічних працівників до реалізації завдань комплексної підготовки школярів до адекватного професійного самовизначення.

Виклад основного матеріалу. З метою підвищення рівня готовності учнів до свідомого вибору напряму професійної самореалізації було опрацьовано програму підготовки оптантів, яка покликана створити умови для адекватного, свідомого і вільного професійного самовизначення, забезпечити процес вибору професії оптантами усією необхідною профорієнтаційною інформацією, виховувати в школярів спрямованість на самопізнання і власну активність як основу професійного самовизначення, підготувати учнів до знаходження свого місця в сучасному професійному світі. Відповідно визначені такі завдання: забезпечити належний рівень готовності оптантів до вибору фаху, озброїти учнів знаннями про світ професій, тенденції розвитку сучасного ринку праці, поінформувати їх про мережу навчальних закладів, ознайомити оптантів із основні правила профвибору, закономірностями складання профплану, з особистими індивідуально - психологічними особливостями та можливостями їхнього розвитку, з матеріалами про компенсаторні механізми та індивідуальний стиль діяльності тощо. Високий рівень готовності учнів загальноосвітніх шкіл до професійного самовизначення розглядається як сформованість в оптантів активної позиції щодо розв'язання проблем вибору фаху та позитивного ставлення до праці, належний рівень інформованості про світ професій і обрану ними зокрема, про шляхи професіоналізації, наявність у школярів умінь та навичок роботи з професіографічними матеріалами, уміння зіставляти власні індивідуально – психологічні особливості з вимогами професій, розвивати в собі професійно важливі якості, відповідність обраної учнем професії його інтересам, здібностям і соціальному запиту.

Для реалізації вищезазначених профорієнтаційних завдань на належному рівні необхідно належним чином підготувати педагогічних працівників, які виступатимуть в ролі шкільних профконсультантів. Важливою складовою готовності педагогів до здійснення профконсультаційних функцій є їхнє інформаційне забезпечення, однак дослідження позицій педагогів виявило невисокий рівень обізнаності вчителів щодо теоретичних аспектів профорієнтації: непоінформованість багатьох педагогічних працівників щодо її компонентів (етапів), параметрів готовності школярів до вибору професії, основних чинників впливу на профсамовизначення учнів. Такі поширені формами профорієнтаційної роботи в ЗОШ як бесіди і виховні години не є ефективними з точки зору респондентів. Останні дієвими заходами вважають організацію зустрічей з представниками професії, проведення профорієнтаційних екскурсій, застосування методик, що активізують діяльність самих оптантів. До чинників, що перешкоджають проведенню профорієнтаційної роботи на належному рівні, на думку педагогів, належать: безвідповідальне ставлення самих учнів до проблеми власного професійного самовизначення, вибір фаху оптантами під тиском, насамперед, батьків; недостатню компетентність педагогів, які виступають в ролі шкільних профконсультантів; низький рівень науково-методичного і матеріально-технічного забезпечення профорієнтаційного процесу [3]. Вищезазначені чинники засвідчують необхідність в організації системної підготовки педагогічних працівників до належного виконання ними профорієнтаційних функцій.

З метою забезпечення підвищення рівня готовності педагогічних працівників, які виступають в ролі шкільних профконсультантів до профорієнтаційної діяльності було опрацьовано відповідну системну модель роботи, що включає такі модулі: 1.

Теоретичні основи професійної орієнтації: нормативно – правова база профорієнтації, компоненти (етапи) профорієнтації, основи професіографії, особистість оптанта в системі профорієнтації. 2. Інформаційне забезпечення профконсультантів: динаміка розвитку сучасного ринку праці, соціально – професійні орієнтири школярів, основи класифікації професій, професійно – важливі якості фахівця. 3. Методика роботи з профорієнтаційною програмою: модель профорієнтаційної роботи в школі, координація діяльності педагогічних працівників, які виступатимуть в ролі шкільних профконсультантів, особливості використання форм і методів профорієнтаційної роботи з оптантами, специфіка діяльності з батьками оптантів, параметри готовності учнів до професійного самовизначення. 4. Формування професійної компетентності профконсультантів: методика проведення попередньої профдіагностики, алгоритм профконсультації, робота з професіографічними матеріалами, технологія проведення профорієнтаційних заходів, активізуючі профорієнтаційні методики тощо.

Оскільки, при підготовці школярів всіх вікових періодів для професійного самовизначення, передбачено застосування ділових ігор, групових занять, то з вчителями, практичними психологами доцільно провести тренінг, що включав би запропоновані програмою ділові ігри, а також вправи спрямовані на розвиток особистих якостей самих профконсультантів.

Підсумовуючи зазначимо, що належна підготовка педагогічних працівників, які виступатимуть в ролі шкільних профконсультантів до системної профорієнтаційної діяльності з учнями сприятиме підвищенню рівня готовності оптантів до свідомого професійного самовизначення. Підготовка має бути спрямована на забезпечення мотиваційного (установки і наміри), змістовно-операційного (знання, уміння, навички, компетенції) і орієнтаційного (принципи, переконання) компонентів.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються в опрацюванні моделей роботи з підготовки педагогічних працівників закладів нового типу і спеціальних закладів до профорієнтаційної діяльності, що враховуватиме особливості їхніх оптантів.

Література

1. Вострікова В. В. Концептуальні підходи до професійної орієнтації старшокласників профільних ліцеїв / В. В. Вострікова // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. / [редкол. : Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя. – 2007. – Вип. 42. – С. 122–128.
2. Джура О. Д. Освіта в системі факторів професійного самовизначення особистості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / О. Д. Джура. –К., 2004. – 17 с.
3. Кавецький В. Є. Психолого-педагогічне обстеження позицій педагогічних працівників ЗОШ щодо виконання ними профконсультаційної діяльності / В. Є. Кавецький // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія «Педагогічні науки». – Херсон : ХДУ, 2016. – №72. – Т. 1. – С. 101–105.
4. Негривода О. О. Розвиток мотивації майбутніх учителів до профорієнтаційної роботи зі старшокласниками / О. О. Негривода [Електронний ресурс] Режим доступу: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2010/NiO_8_2010/pedagog/Nehriv.htm

УДК 378:004+37.013.42

Калаур С. М.

**ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ТА ВЕБІНАРІВ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ
СФЕРИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ**